

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено роль фінансового ринку в економіці України. Проведено аналіз фінансових інструментів та функціонування фінансових посередників. Запропоновано основні напрямки для розвитку та покращення фінансового ринку України.

Ключові слова: капітал, фінансовий ринок України, економіка, банк, фінансові установи.

Abstract

The article examines the role of the financial market in the Ukrainian economy. The financial instruments and functioning of financial intermediaries are analyzed. The main directions for the development and improvement of the financial market of Ukraine are proposed.

Keywords: capital, financial market of Ukraine, economy, bank, financial institutions.

Вступ

Фінансовий ринок займає вагомую роль в економіці будь-якої країни, адже він забезпечує доступ до капіталу та інвестицій, а також сприяє розвитку підприємницької діяльності. Фінансовий ринок в Україні складається з банківського, страхового, фондового та валютного сегментів. Банківський сектор – найбільший та вміщує в собі національні та іноземні банки, в свою чергу, банки надають послуги кредитування, надання депозитів, обмін валют та ін. Страховий сектор – складається з страхових підприємств, що надають послуги страхування (автомобільне, медичне, житлове). Фондовий ринок – менший за страховий та банківський сегменти, проте не менш важливий, здійснює купівлю та продаж цінних паперів, а також акцій та облігацій. Валютний ринок – міжнародна торгівля та інвестиції, можна купувати та продавати валюту.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фінансовий ринок - це система, що об'єднує покупців та продавців фінансових інструментів, таких як акції, облігації, валюта, товари, деривативи тощо. Цей ринок забезпечує можливість залучення та інвестування капіталу, управління ризиками та збереження коштів. Фінансовий ринок складається з ринку грошей, ринку капіталу та ринку товарів. Усі ці ринки залежать від економічних та політичних подій, що впливають на ціни та ставки.

Досліджуючи моделі функціонування фінансового ринку, можемо виокремити найбільш розповсюдженні:

1. Модель, яка визначає банки головними гравцями – континентальна, банкоцентрична модель.
2. Модель, яка визначає провідну роль фондовому ринку – англо-американська, ринкоорієнтована [1].

Фінансовий ринок в Україні – є банкоцентрованим, тобто більшість фінансових послуг надають банки, це призводить до зниження якості послуг та конкуренції. Банківська система відіграє ключову роль у фінансовому ринку України. Банки мають роль торговців цінними паперами та є основними маркет-мейкерами на ринку. Регулятором діяльності банків є Національний банк України. В Україні

регулювання правовою діяльністю фінансового ринку забезпечує Конституція, закони України, постанови Верховної Ради та Укази Президента України. Загальна кількість банків в Україні складає близько 76 банків, а загальний капітал банків близько 300 мільярдів гривень, серед них є не тільки українські, а й іноземні банки. Банки можуть ускладнювати доступ до фінансових ресурсів певним групам населення, нараховуючи високі ставки кредитів та високі відсотки на інші послуги. Україні потрібно розвивати альтернативні фінансові механізми, наприклад, кредитні спілки, пенсійні фонди та інше [2].

Україна є членом Світової організації торгівлі та має вільний доступ до міжнародних фінансових ринків. Проте, фінансовий ринок має свої проблеми – недостатню конкуренцію, низький рівень фінансової грамотності населення та недостатній контроль прозорості функціонування банків. Як наслідок, уряд України та Національний банк України працюють над поліпшенням ситуації на фінансовому ринку.

Розглянемо перспективи фінансового ринку України:

1. Залучати іноземні інвестиції, що стимулюватиме розвиток фінансового ринку України та забезпечить його стабільність.
2. Розвивати кредитну систему та реформувати її в бік прозорості – це допоможе створити систему доступності кредитів для фірм та населення.
3. Розширювати фінансові послуги, що забезпечить ширший доступ до фінансових послуг та створить більший рівень конкуренції між фінансовими установами.
4. Забезпечення політичної стабільності держави – головний фактор для розвитку фінансового ринку України.
5. Розвивати цифрові технології. Україна має великий цифровий потенціал, тому застосування цифрових технологій допоможе покращити ефективність та доступність фінансових послуг.

Основними завданнями фінансового ринку виступають:

- забезпечення доступу до капіталу та інвестиційних можливостей;
- управління ризиками та зменшення фінансових витрат;
- збереження коштів та забезпечення їх приросту;
- диверсифікація портфеля та розподіл ризиків між різними інструментами;
- підтримка економічного розвитку та стимулювання інновацій;
- створення ліквідності на ринку та забезпечення можливості купівлі-продажу активів;
- регулювання фінансових операцій та забезпечення дотримання правил та норм у галузі фінансових послуг.

Попри повномасштабну війну, Україна продовжує розвивати свій фінансовий ринок. З одного боку, війна призвела до скорочення обсягів інвестицій та зменшення ліквідності ринку. З іншого боку, збільшилась потреба в інструментах зменшення ризиків та захисту від економічних загроз. Розвиток фінансового ринку в умовах війни є важливим завданням для забезпечення стабільності економіки та підтримки інвестиційного клімату в Україні. Важливо продовжувати працювати над створенням сприятливих умов для розвитку фінансового сектору та забезпечення захисту інвесторів в сучасних умовах.

Уряд та Національний банк України активно працюють над створенням сприятливих умов для розвитку фінансового сектору в умовах війни. Було запроваджено ряд заходів, таких як спрощення процедур реєстрації інвестиційних фондів та зменшення податкового тягаря на фінансовий сектор [3].

Одним із перспективних напрямків розвитку фінансового ринку в Україні є – фінтех-індустрія. Фінтех-компанії генерують нові фінансові інструменти та послуги, які змінюють стандартні підходи до фінансових операцій. Прикладом можуть служити: онлайн-кредитування, український онлайн-банк «Monobank», мобільні додатки банків, цифрові платформи для збору коштів, які в час війни є вагомим інструментом збору коштів для волонтерів, військових та інших.

Висновки

Отже, можна дійти висновку, що фінансовий ринок України на даний час в стані нестабільності та невизначеності через військові дії. Розвиток фінансового ринку є важливим кроком для зміцнення економіки країни та розширення фінансових послуг. Для подальшого розвитку важливо забезпечувати доступність фінансових послуг для всіх верств населення, забезпечити стабільність та надійність фінансових інституцій. Однак для досягнення економічного зростання й покращення життя населення потрібно працювати над реформами та вирішенням поточних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іоргачова М. І., Ковальова О. М. Інвестиційно-інноваційна модель фінансового ринку України в умовах трансформації. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 10. С. 22–26.
URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2019/6.pdf
2. Третьякова О.В., Харабара В.М., Грешко Р.І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. Економіка та держава, 2020. №5, 103-107.
URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2020/20.pdf
3. Благун І.І. Банкоцентричність фінансового ринку України. Економіка і управління. 2020. № 1. С. 202–207.
URL: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-1-35>

Руда Лілія Петрівна - к.е.н., доцент кафедри Фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: rudalist_ok@ukr.net

Осатюк Аліна Сергіївна – студентка групи МФКД-20Б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alina.osatuk@gmail.com.

Ruda Liliia - PhD, Assistant Professor of the department of Finances and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: rudalist_ok@ukr.net

Osatuk Alina S. — student of the MFKD-20B group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: alina.osatuk@gmail.com.